

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح تشدید مجازات جاسوسی و همکاری با رژیم صهیونیستی و
کشورهای متخاصم علیه امنیت و منافع ملی»
(اعاده شده از شورای نگهبان (۳))

سیدمیثم عظیمی

مشخصات طرح

دوره دوازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۳۲۰

شماره چاپ:

۵۲۳

گروه حقوق جزا

مشخصات گزارش

نوع گزارش:

- طرح / لایحه
- راهبردی
- نظارتی
- پیش نویس قانونی

شماره مسلسل:

۲۰۹۴۹-۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۷/۵

چکیده

«طرح تشدید مجازات جاسوسی و همکاری با رژیم صهیونیستی و کشورهای متخاصم» با هدف تقویت نظام حقوقی و قضایی کشور در مقابله با اقدامات ضد امنیتی همچون جاسوسی و همکاری با دشمن در شرایط و وضعیت جنگی به مجلس ارائه شد. این طرح طی دو مرحله جهت رفع ایرادات شورای محترم نگهبان مورد بازبینی و اصلاح قرار گرفته است و عمده ملاحظات و ایرادات مرتفع گردیده است. با این حال شورای محترم نگهبان در مرحله سوم یک ابهام و یک تذکر در خصوص مصوبه مجلس شورای اسلامی مطرح نموده است که این دو مورد نیز در مصوبه کمیسیون مربوطه مرتفع و جهت تصویب به صحن علنی ارایه گردیده که به نظر می رسد اصلاحات کمیسیون رافع ملاحظات شورای محترم نگهبان باشد.

۱. مقدمه

افزایش و تقویت بازدارندگی و به روزرسانی مجازاتها و رفع خلأهای جرم‌انگاری در مواجهه با جرایم علیه امنیت یکی از ضرورت‌هایی است که در خلال ماه‌های اخیر به‌ویژه در وقایع مربوط به جنگ دوازده‌روزه اقدام عاجل و لازم بیشتر احساس گردید. در همین راستا «طرح تشدید مجازات جاسوسی و همکاری با رژیم صهیونیستی و کشورهای متخاصم علیه امنیت و منافع ملی» [۱] به مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شد که بعد از تصویب در صحن علنی به شورای نگهبان ارسال شد که تا کنون در دو مرحله عمده ایرادات این مصوبه که از سوی شورای محترم نگهبان و هیأت عالی نظارت مطرح گردید با اصلاحاتی که از سوی مجلس شورای اسلامی صورت گرفته مرتفع گردیده است.

جلیل محبی، احمد حکیم‌جوادی، (ناظران علمی)؛ نرجس امیراحمدی (صفحه‌آرا)

۲. بررسی ایراد شورای محترم نگهبان و مصوبه کمیسیون

الف) ابهام در تبصره های (۳) و (۴) ماده (۱) مصوبه

قبل از توضیح و تبیین ابهام مطرح شده از سوی شورای محترم نگهبان در خصوص این ماده، این نکته لازم به توضیح است که؛ پیرو ایرادات مرحله قبل به منظور رفع ابهام در مفاهیم «اقدام عملیاتی» و «فعالیت اطلاعاتی» در ماده (۱)، دو تبصره به شرح زیر به ماده (۱) الحاق گردید:

«تبصره ۳- مراد از «اقدام عملیاتی» موضوع این ماده اقداماتی است که نوعاً بتواند امنیت کشور را به خطر اندازد از جمله اقداماتی با قابلیت کشتار، تخریب اماکن یا اموال عمومی یا خصوصی، ایجاد رعب و وحشت عمومی، اختلال در شبکه‌های ارتباطی، سامانه‌های اطلاعاتی یا زیرساخت‌های کشور

تبصره ۴- مراد از «فعالیت اطلاعاتی» موضوع این ماده هرگونه جمع آوری اطلاعاتی است که نوعاً بتواند امنیت کشور را به خطر اندازد». پیرو اصلاح فوق، در این مرحله ابهامی به این شرح از سوی شورای محترم مطرح شده است: در تبصره‌های (۳) و (۴) ماده (۱) با توجه به ذکر لفظ «نوعاً» در تعاریف مذکور، از این جهت که مفاهیم مورد تعریف، شامل مواردی که عمل اشخاص، شخصاً در جهت منافع دشمن است هرچند که نوعاً منجر به خطر انداختن امنیت کشور نباشد نیز می‌شود یا خیر؟ ابهام دارد. در واقع ملاحظه ای که وجود دارد این است که مطابق مفاد تبصره‌های مذکور، چنانچه اقدام عملیاتی یا فعالیت اطلاعاتی نوعاً موجب به خطر افتادن امنیت نباشد ولی به لحاظ وضعیت خاص و اقدام خاص مرتکب، رفتار ارتكابی موجب به خطر انداختن امنیت باشد علی القاعده اقدام مرتکب مشمول این تعریف نخواهد بود در حالیکه ضرورت دارد این موارد نیز در قلمرو این تعریف قرار گیرد. به همین منظور در مصوبه کمیسیون به منظور رفع این اشکال؛ در تبصره های (۳) و (۴) ماده (۱) واژه «نوعاً» حذف شده اند که به نظر می‌رسد رافع ابهام باشد.

ب) تذکر عبارتی در تبصره (۱) ماده (۳)

مطابق تذکر شورای محترم نگهبان لازم است عبارت «جزء نیروهای دشمن باشد» در تبصره (۱) ماده (۳) به عبارت «جزء نیروهای دشمن محسوب شود» اصلاح شود که این تذکر نیز در مصوبه اصلاحی کمیسیون اعمال گردیده است. این اصلاح عبارتی از این حیث که مانع ابهامات و تفاسیر قضایی مختلف می‌شود ضروری به نظر می‌رسد.

۳. جمع‌بندی

با توجه به اصلاحات انجام شده از سوی کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی به نظر می‌رسد اصلاحات اعمال شده، رافع ایرادات باشد. از این رو تصویب گزارش کمیسیون مورد پیشنهاد می‌باشد.

منبع و مأخذ

[۱] قانون مجازات اسلامی.

جداول مخصوص گزارش‌های صحن علنی

شماره ماده	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح
تبصره‌های ۳ و ۴ ماده ۱	✓		
تبصره ۱ ماده ۳	✓		

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
۱	در تبصره‌های (۳) و (۴) ماده (۱) واژه «نوعاً» حذف می‌شود.	✓			مطابق مفاد تبصره‌های مذکور مصوبه مجلس، چنانچه اقدام عملیاتی یا فعالیت اطلاعاتی نوعاً موجب به‌خطراتادن امنیت نباشد؛ ولی به لحاظ وضعیت خاص و اقدام خاص مرتکب، رفتار ارتكابی موجب به خطر انداختن امنیت باشد علی‌القاعده اقدام مرتکب مشمول این تعریف نخواهد بود درحالی‌که ضرورت دارد این موارد نیز در قلمرو این تعریف قرار گیرد. به همین منظور در مصوبه کمیسیون به‌منظور رفع این اشکال؛ در تبصره‌های (۳) و (۴) ماده (۱) واژه «نوعاً» حذف شده اند که به نظر می‌رسد رافع ابهام باشد.	
۳	. در تبصره (۱) ماده (۳) عبارت «جزء نیروهای دشمن باشد» به عبارت «جزء نیروهای دشمن محسوب شود» اصلاح می‌شود.	✓			این اصلاح عبارتی از این حیث که مانع ابهامات و تفاسیر قضایی مختلف می‌شود ضروری به نظر می‌رسد.	

گزیده سیاستی / مدیریتی (پیامک منتخب)

باتوجه به اصلاحات انجام شده از سوی کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی جهت رفع ایرادات شورای نگهبان نسبت به مصوبه راجع به طرح تشدید مجازات جاسوسی و همکاری با رژیم صهیونیستی به نظر می‌رسد اصلاحات اعمال شده، رافع ایرادات باشد. از این رو تصویب گزارش کمیسیون مورد پیشنهاد می‌باشد.